

LÄHEMAD ÜRITUSED

Neljapäeval 5. jaanuaril kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis on saab **Indrek Schwedelt** kuulda, kuidas sündis kavandatud 5-köitelise Eesti jalgpalliajaloo sarja mõte ja ilmus esimene raamat.

Esmaspäeval, 16. jaanuaril kell 15.00 – ESAS Tallinna osakonna seltsiõhtul huvialaklubis Raavis (*Raava tn 1, hoone nurgauks*) räägib oma hiljaaegu ilmunud raamatu „Jüri Tamm. Kirega elus ja spordis.“ saamisloost **Tiit Karuks**.

Neljapäeval, 2. veebruaril kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis on kuulajate ees keegi talispordialade asjatundjate hulgast.

Esmaspäeval, 20. veebruaril kell 15.00 – ESAS Tallinna osakonna seltsiõhtul huvialaklubis Raavis muidugi ei puudu huvitav külaline.

Neljapäeval, 2. märtsil kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis on meenutamas kahtlemata värvikas esineja.

Esmaspäeval, 20. märtsil kell 15.00 – ESAS Tallinna osakonna seltsiõhtul huvialaklubis Raavis on võimalik kuulata kindlasti põnevast esinejast.

NB! – Teatajas ilmunud informatsiooni ESAS ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu iga ürituse kohta eraldi kutset ei järgne. Täpsemat infot ürituste kohta saab Eesti Spordiajaloo Seltsi kodulehelt – www.esas.ee või ESOMi kodulehelt – www.spordimuuseum.ee

KROONIKA

KOHTUMINE VLADIMIR HEERIKUGA

ESAS seltsipäeval 6. oktoobril oli Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis oma läbitud jooksuradu meenutamas staier Vladimir Heerik (*pildil*).

Represseeritute peres Venemaal, Vorkutas sündinuna 27. märtsil 1949 ei olnud ta noorusaeg sugugi kerge, aga see kasvatas visadust ja vastupidavust. Peale Stalini surma pääses ka tema pere Eestisse. Kooliteed alustas Leemis, aga väikse poisina saadeti kooli aasta hiljem. Maakoolis oli muidugi üks esimesi alasid suusatamine. 1961. aastal jätkus koolitee Tartus 8. keskkoolis. Kõige paremad mälestused on jäänud kehalise kasvatuses õpetajast Ants Kuusikust ja koolis treenerina tegutsenud Eldur Eedlast, kelle juures Vladimir oma tõsisemat kergejõustikuga

tegutsemist alustas. Tõsi, elu esimene medal tuli hoopis võrkpallis. Koolis tehti trenni tihti koridoris, joostes maja ühest otsast üles, teisest alla, seega nn trepijoogs. Koolinoortes võitis medaleid pikemates maades – 1500 ja 3000 m.

Peale keskkooli lõpetamist 1968. aastal tuli läbi teha armeeteenistus. Pisut sai ka seal sportida ja krossijooksus õnnestus tulla ka ringkonna meistriks. Korralikum sporditegevus algas TRÜ Kehakultuuriteaduskonda astumisega. Esimesed Eesti meistritiitlid tulid 1972. aastal ja 1982. aastaks kogunes neid seitse, lisaks 14 hõbedat ja 13 pronksi pikematelt jooksudistantsidelt maratonini välja.

Peale KKT lõpetamist 1975 suunati ta Saaremaale Jõudi instruktoriks, siis pisut aega tööd Voka staadionil. 1982. aastal tuli ta Tartu tagasi Tamme staadioni direktoriks, hiljem oli ka administraator ja majahoidja, kokku 30 aastat.

Kogu oma sporditee ja elujuhtumused rääkis Kooša (nagu teda spordirahvas tunneb) lahti humoorikalt ja hoogsalt, millele aitas kaasa aktiivne kuulajaskond oma asjalike küsimustega, nende hulgas ka Laine Erik-Kallas. Arutelu laienes kogu spordile ja sportimise mõttele ning juttu jätkus ligi kaheks tunniks.

SPORDIMUUSEUMIS NÄITUS „RAAMAT LOEB“

Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum andis 12. oktoobril oma kodulehel teada, et avati uus ja eriline kirjavara näitus „Raamat loeb“.

Muidugi teab igaüks, misasi on raamat – see on funktsionaalne infokandja, mis pakub meile võimalust omandada uusi teadmisi ja/või jagab ühtlasi lugemisnaudingut. Seega võib raamat täita erinevaid funktsioone. Ega asjata ei öelda, et raamat on parim kingitus ja üks korralikult koostatud raamatukogu on väärtus omaette!

Ka Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumi kogus on tallel tuhandeid raamatuid. Muidugi on siia kogunenud arvukalt häid, vajalikke ja tihtipeale äärmiselt haruldasi spordialaseid teoseid, kuid mitte ainult. Aegade jooksul on hoiule võetud ridamisi erineva väärtuse ja tähendusega teoseid, kusjuures paljude muuseumis olevate raamatute säilitamisväärtus ei seisne mitte nende lehtedele kirjutatud tekstides. Avastada saab nii 19. sajandist pärit spordiraamatuid kui ka trükiseid, mis on antud auhinnaks sportlastele või kuulunud Eesti spordiajaloos tähtsat rolli mänginud sporditegelastele. Näiteks saab näha aastast 1905 pärinevat muuseumikogu vanimat spordi entsüklopeediat ja Stalini preemiaga hinnatud raamatuid, mis sportlastele auhindadena kingiti.

Spordimuuseumi kogust pärinevatele erilise väärtusega trükiste väljapanekule lisaks saab avastada ka mitmeid spordiajaloos tähtsat rolli mänginud sporditegelaste autogramme.

TAMME STAADIONILT PARIISI

Daimar Lell

Sellise pealkirjaga jooksjate kokkutulek-ettekandepäev toimus 15. oktoobril Tartus, endise kino Ekraan ruumes. Kokkusaamise mõtte algatajaks oli väsimatu **Aime Pärnakivi** (*pildil*), kelle sõnul on selliseid kokkusaamisi jäämas üha vähemaks, kui üldse neid keegi enam korraldada võtab, aga „*inimestel on vaja aeg-ajalt üksteist näha ja mitte ainult näha, vaid ka suhelda, koos tehtut meenutada ning kindlasti midagi uut ja huvitavat teada saada*“. Aime arusaama õigsust kinnitas kohale tulnute arv – rohkem kui poolsada endist ja praegust jooksjat, jooksusõpra ja muidu huvilist oli tee Ekraani ette võtnud (*fotol lk 4*). Kümmele registreerunud pidid heitlikest sügisilmadest ja endiselt ringi hiilivast koroonaviirusest tingituna viimasel hetkel üritusest eemale

jääma. Mitmed aktiivsed sportlased, kes sel päeval Eestimaa eri paigus jooksuradu mõõtsid, olid osalejatele omapoolsed tervitused ning head soovid saatnud, teiste seas näiteks Kaur Kivistik ja Roman Fosti.

Seekordse (Aime on neid varemgi korraldanud) kokkusaamise ajend oli asjaolu, et käesoleval aastal on möödunud või möödumas 90 aastat mitme 1950.–60. aastate Tartu legendaarse jooksukoolkonna liikme sünnist. Hubert Pärnakivi,

Lembit Virkus, Rein Leinus ja nende treener Elmot Heido on vaid osa nimedest. Kokkutuleku pealkirjaks valitud „Tamme staadionilt Pariisi“ viitab küll Hubert Pärnakivi jõudmisele sinna 1958. ja 1959. aastal Humanite jooksukrossile, kuid tähistab ka üleüldisemalt toonaste jooksjate suurt unistust laia maailma

näha ja vallutada. Samas sobis see suurepäraselt tänasesse, kui ees ootavad Pariisi olümpiamängud ning nii mõnegi tänase jooksja mõtteis on samuti see maailma üks tuiksooni.

Pärast päevajuhi Daimar Lelle avasõnu ja Elmot Heidot iseloomustavate

mõtteterade, mis kirja pandud tema kaasaegsete ja õpilaste poolt, tutvustamist, tõmbas kokkutuleku hoogsalt käima biomeditsiinitehnoloogia ekspert **Rainis Venta**. Tema ettekanne, mis kulges ajas 1932. aastast kuni möödunud sajandi lõpuni ja tutvustas paralleelselt 10 000 meetri jooksutulemuste arengut maailma meditsiini saavutustega, pakkus kõigile ohhoo-efekti ning rohkelt uusi teadmisi. Heas tempos hoidis publikut peos ka spordiajakirjanik ja spordiblogija **Priit Pullerits**. Tema hoiatus, et „*mõelge enne, kui jooksmata hakkate, sest pärast võib olla hilja kahetseda*“ pälvis nii poolt- kui vastuhääli, kuid ükskõikseks ei jätnud kedagi.

Rainis Venta

Priit Pullerits

Daimar Lell

Mati Ilisson

Holger Peel

Tiidrek Nurme

Heidost, Virkusest, treenimisest ja inimsuhetest Hubert Pärnakivi kirjades rääkis **Daimar Lell**, 1970.-80. aastatel Heido treeninggrupis olemisest ja sealt kõrva taha pandud elutarkustest **Mati Ilisson**. Treener ja spordistatistik **Holger Peel** tutvustas oma, spetsiaalselt kokkutulekuks valminud, mahukat tööd „Eesti jooksjad maailmapildis“. Selles huvitavas analüüsis leidis nii uudseid momente kui teada-tuntud arvamuste üle kinnitamist, aga ka paljudele hoopis tundmatuid nimesid, kes erinevatel põhjustel pildi taha jäänud. Ettekande lõpus kuulutas Holger Peel meie läbi aegade parimateks jooksjateks võrdluses maailma tippudega Enn Selliku (*pildil*) ja Laine Erik-Kallase. Neist esimene oli üritusel kohal ning sai tunnustuseks väikese energiarikka kingikoti. Ootamatu terviserikke küüsi langenud Laine Erik-Kallasele viisid tema kingikoti koos heade soovidega kätte korraldajad järgmisel päeval.

Sisuka ettekannete osa võttis kokku meie hetke parim maratoonar **Tiidrek Nurme**, kes väga detailselt ning ladusalt valgustas Eesti maratonimeeskonna saamis- ja kulgemislugu, mis lõppes osaliste jaoks suurepärase võistkondliku kuuenda kohaga suvistel EM-võistlustel Münchenis.

Kokkutuleku teine pool kulges meeletult kohvi- ja suupistete laua taga. Ning jutte oli palju, sest nagu ütles Mati Ilisson, et pole mõnda jooksu- ja trennikaaslast üle kolmekümne aasta näinud. Aime Pärnakivil tuli vastu võtta aga rohkesti kiidusõnu ning anda aru, kust tal sellised head mõtted ikka tulevad ja kust leiab ta energiat nende ellu viimiseks. Ürituse mõnusast meeletust ja osalejate arvust oli üllatunud ka Tiidrek Nurme, kelle sõnul ta võib-olla isegi alahindas veidi korraldajaid ega oodanud midagi sellist. Tema sõnul sai ta paljude endiste jooksjatega elus esimest korda kokku ning meeldiv oli sattuda selliste asjatundlike fännide silme alla.

SPORDIINFO LEIDMINE VEEBIST

Tiina Naarits-Linn

Spordiajaloo uurijate jaoks on oluline iga allikas, mis võimaldab teavet leida ja kontrollida. Kahtlematult on asjaosalistega intervjuud kõige lopsakama teabega, kuid faktidega tööks on vaja omada allikaid, mille abil juba teadaolevat kontrollida ja veel puuduvat juurde otsida. Rääkimata vajadusest kriitiliseks lisakontrolliks, kui andmed on koos ja näib, et need on juba avaldamiskõlblikud.

ESAS Tallinna sektsioonis võeti esmaspäeval, 24. oktoobril vaatluse alla

veebiavarustest leitav. Oma teadmisi jagasid ühingu liikmed, Daimar Lell Tartust ja Henno Linn Tallinnast.

Statistilised andmed on aina süsteemsemalt veebist leitavad.

Daimar Lell (*pildil*) oma igapäevatöös Spordikoolituse- ja Teabe Sihtasutuses tegelebki spordiandmete kogumise, analüüsimise ja veebis kättesaadavaks tegemisega. Koos oma kolleegidega panustavad nad sellesse, et Eesti sportlaste võistlustulemused jõuaksid kiirelt veebiteabesse. Kui seni olid erinevad andmebaasid suhteliselt iseseisvad, siis

nüüd on järjest enam riskasutusega võimalik andmeteni jõuda. Daimar näitas kenasti, kuidas täna sel päeval tasub meelde jätta veebileht **www.spordiinfo.ee** ja alalingilt Registrid jõuab rohke tasuta teabeni.

Esmalt saab valida alalingi Eesti Spordiregister, mis annab võimaluse uurida veebil **www.spordiregister.ee** Eestis tegutsevaid spordiorganisatsioone (käesolevaks hetkeks on neid Eestis 2938, lisaks 485 spordikooli). Uudne on põhjalikku spordiaasta kokkuvõtet pakkuv elektrooniline Eesti Spordi Aastaraamat. Lugemiseks on avatud 2021. aasta raamat, millest selgub, et veebiversioonis on esitatud lisateavet võrreldes paberramatuga. Lisatud on Euroopa karikavõistlused, Balti võistlused ja maavõistlused.

Teine alalink on Sporditulemused ja see avab paljudele juba tuttava **www.sport24.ee** veebilehe, kus on täpsed tulemused leitavad nii spordialade, võistluste tüübi, vanuseklassi kui ka ajavahemiku otsingu kaudu. Andmeid lisatakse esimesel võimalusel, kui info on teada.

Kolmas alalink ESBL avab spordiinimeste isikulugude lehe, Eesti Spordi Biograafilise Leksikoni veebiversiooni **www.esbl.ee**. Isikud on leitavad nii eesnime kui ka perekonnanime kaudu. Tegemist on algselt olnud 2011. aastal paberandjal ilmunud lühielulugusid koondava leksikoni veebiversiooniga, mida on järgnevatel aastatel täiendatud ja parandatud. Veebiversioonis on lisavõimalusi võrreldes paberramatuga. Tegemist on nn täiendusteks avatud raamatuga.

Daimarile oli mitmeid küsimusi, nende seas sai vastatud, et lisateavet spordivõistluste protokollide kohta võib leida konkreetse alaliidu veebilehelt ning et praegused andmebaasid ei sisalda spordiveteranide tiitlivõistluste tulemusi.

Genealoogiline veebiteave. Henno Linn (*pildil, paremal Tiina Naarits-Linn*) on mitmete teiste andmebaaside kõrval kasutanud suguvõsaloolist andmebaasi **www.geni.com** juba aastast 2008. Kui algul võis seda hõlpsalt

kasutada ilma rahalise panuseta, siis isikuuurijate jaoks on vajalik Geni Pro staatus, mis tähendab iga-aastast kasutustasu pisut üle saja euro. Tegemist on seega tasulise andmebaasiga. Kellel on aga huvi isikute kohta leida kontakte ja lisa-teavet, see saab seda geni.com andmebaasis hõlpsasti, kuivõrd uurijatel tekib omavaheline kirjavahetus, mille kau-

du saab täiendavale teabele ligi, vahetatakse ka originaalseid veebilinke ja -materjale, milleni ise nii pea ei oleks osanud jõuda. Henno ütleb muiates, et tal on kirjasõbrad üle kogu maailma, kõige enam Saksamaalt ja Venemaalt. Eksootilisemad kontaktid on Venetsueelast, Ameerikast, Austraaliast. Andmebaasi kasutamiseks on vajalik registreerida ennast ja asuda nimele kaudu huvipakkuvaid isikuid otsima ning ise kontrollitud andmete põhjal täiendusi tegema. Kontroll säilib geni.com keskkonnas läbi aja. Vaidluse korral avatakse kannete logi ja nii saab selgeks, kes ja mida ja millal on sisestanud, isegi kui viga on juba kustutatud, siis ka see on arhiivis leitav. Nii on Henno muianud ja vahel ka torisenud selle üle, et üllatus-üllatus, ajalehes avaldatakse tema sõnastuses teave mõne spordiisiku kohta kui uudne, samas on tema lisatud avastusandmed isikule kohta leitavad märgatavalt varem. Eestis ei ole veel viitamisviisakust, et nimetada andmete esmanimetaja. Konkreetseks näiteks on purjetamise olümpiapronksi võitnud Ernst Conrad Otto Brasche, kes isikuna oli geni.com pere sugupuus olemas ja kelle olümpiasaavutuse kohta leidis kirjaliku teabe alusel esimesena andmed Henno, kandes oma leiu esimesena geni.com sportlase profiili juurde.

Täiendavalt kirjeldas Henno Eesti kirikuraamatutest tasuta leitavat sünni- ja surmaandmete teavet. Selleks on vaja minna Rahvusrhiivi veebiaadressile **www.ra.ee/vau** ning valida Saaga digiteeritud allikad. Nii avaneb suur maailm kirikuraamatute teavet mahus, mis on jõutud digitaliseerida. Ka teised selle veebilehe andmebaasid pakuvad uurijale avastusi. Siiski tuleb teada, et kõike ei ole digiteeritud ja konkreetse huvi korral on hea uurimissaalis kõik allikmaterjalid üle lugeda. Henno on tänu kirikuraamatutele saanud tõendada selliste sportlaste Eesti päritolu, kelle puhul pole selget teavet olnud või on olnud segadus.

PÄRNU KADRIJOOKS – 50

Urmas Saard

1972. aastal võitis pärnumaalane Jaan Talts olümpial kuldmedali tõstmises ja teine pärnumaalane Illa Raudik tuli järgmisel aastal kahekordseks maailmameistriks allveespordis, sport oli popp, aga midagi oli nagu puudu.

Novembri keskel 1973 ilmusid Kalevi tänavale loosungid, millised kutsusid sportlasi ja kehakultuurlasi I Pärnu Kadrijooksule. Sellisest üritusest polnud keegi varem kuulnud, aga sellele eelnes tükk tööd ja vaevanägemist. Linna treenerid kurtsid, et pikk sügis, kui staadionile enam asja pole, aga samuti ei taheta enam jõel sõuda-aerutada, suusatajail on veel aega „tühja joosta”, sest suusataja veel ei saa – oleks vaja üht kõiki hõlmavat ühisüritust-jooksu. Tuldi spordikomiteesse kokku ja kurdeti. Idee leidis kohe poolehoidu komitee esimehe **Bernhard Lõhmuse** poolt, samuti instruktor **Ilme Ranna** poolt ja et mina olin linna kergejõustiku sektsiooni presiidiumi esimees, pandi läbiviimine kergejõustiklaste peale. Üritusele oli ka nime vaja ja kergejõustikutreener **Jaan Tamme** (1941–2012) ettepanekul ristiti üritus „**Kadrijooksuks**”, sest jooksupäev oli sellele tähtpäevale (25. nov) kõige lähemal.

Töö läks käima, treenerid hakkasid ettevalmistusi tegema. Koostati stardinimekirju ja need pandi Kalevi tn üles, et kõik ikka näeksid, kes on kirjas jne. Ilme otsustas tellida ka rinnamärgi (pildil). Kavandi tegi meie hea abilise Eha Kolk.

I jooks toimus Niidu pargis, naised jooksid 1000 m ja mehed 3000 m. Peakohtunik oli **Aksel Laul** ja peasekretär **Anni Ruukel**, mina olin finišivanem ja hommikul ka rajameister. Öösel kergelt sadas, lund oli napilt paar sentimeetrit, aga loigud olid salakavalalt jääs. Esimene jooks läks igati korda, võitis miilitsas töötanud **Helges Mändmets** (s 1948, tema tippsaavutuseks oli noorteklassis hilisema 4-kordse Soome olümpiavõitja Lasse Vireni edestamine), teine oli nooruke kergejõustiklane **Harri Uustalu** (s 1956) ja kolmas **Arne Klason** (jalgrattur). Mehi oli kokku 185. Naistest oli 97 jooksjat hulgast kiirem nooruke **Karin Allas** (s 1957, suusataja), järgnesid kergejõustiklane **Ene Järvsalu** (s 1956) ja kolmandana **Liidia Pilli** (s 1952, suusataja linakombinaadist). Noorima osalise eriauhinna sai 9-aastane ujuja **Toomas Ollesk**, eakamad olid kurtide ühingu liige **Laurenti Altoja** (42 a) ja aasta noorem sõudetreener **Mihkel Leppik**. Sektsioonidest olid edukamad kergejõustiklased 63 osalejaga, järgnesid suusatajad ja sõudjad. Kokku osales **282** jooksjat.

Nii rääkis selle jooksusarja raskest algusest kõik need 50 aastat jooksusarja vedanud **Priit Neeme**, kui oktoobri lõpul koguneti Pärnu Rannastaadioni meediaruumi, et 27. spordiajaloo päeva raames tähistada kadrijooksu 50. sünnipäeva.

Kõigepealt mälestati leinaseisakuga lahkunud teenekaid peakohtunikke ja peasekretäre (Aksel Laul, Elmar Mölder, Arma Sinkel, Aglaida Koger ja Ivo Kukk), samuti ka Bernhard Lõhmust. Kokkutuleku organiseeris Pärnu Spordikool, kelle korraldada on olnud kaks viimast jooksu. Esimesed 23 korraldas Pärnu linna Spordiamet, jätkas klubi Tervisesport 25 korraga.

Kui olime heitnud pilgu 50le jooksuaastale, järgnesid meenutused ja sõnavõttud.

Priit Neeme (pildil): Kadrijooks oli 70-80-90-00-ndatel kõige popim

üritus, kus kohtusid kõikide alade esindajad vahetult (nii linn kui ka rajoon) ja võidul oli kaalu. Üks eredam näide on viiel aastal Eesti parimaks jalgpalluriks valitud **Raio Piiroja** (s 1979), visa noormees lõi võimalusel kaasa kõikidel jooksudel: 1994 – 2., 1995 – 3., 1996 – 3., 1997 – 2. Tegin Raioga intervjuu ja küsisin: „Milline on Sinu kõrgeim sportlik eesmärk?“, siis Raio oli juba jõudnud Lelle jalgpalliklubisse, aga ei unistanud veel välismaal mängimisest. Vastus oli aus: „Tahan ükskord võita KADRIJOOKSU ja olla parim!“. Läks paar aastat (1999) ja Raio unistus täitus, ta võitiski, aga huvitav oli see, et poodiumile jõudis tema kõrvale esmakordselt 16-aastane

Roman Fosti, kellele oli see suure tee algus.

Ilme Rand: Algas oli raske, aga huvitav. Osalesid kõik Pärnu kergejõustiklased, sõudjad, aerutajad jne, kes kõik kuulusid Eesti paremikku, aga ka paljud, kes jõudsid rahvusvahelistele (OM, MM, EM) võistlustele, kogu Pärnu viimase 50 aasta spordieliit: Andrus Veerpalu, Jüri Jaanson, Juri Poljans, Arnold Ruukel, Janek Õiglane, Raul Arnemann, Tõnu Endrekson, Allar Raja, Heino Kurvet, Tiit Helmja, Roman Fosti, Toomas Turb, Raio Piiroja, Vahur Mäe, Timmo Jeret, Joosep Karlson, Andrei Jämsa, Ergo Rand, Marko Matvere, Rein, Erika, Peeter ja Silver Sonntak, Rein Põlluste, Enn ja Jüri Reimann, Karl Mäe, Silva Oja, Viola Hambidge, Piret Jamnes, Tatjana Jaanson, Greta Jaanson, Kaisa Pajusalu, Anu Taveter, Tiia Eeskivi, Natalja, Peeter ja Birgit Pihelgas, Marjaliisa Umb, Siiri Särev, Kristi Kiirats, Eero ja Saimi Pevkur jt. Ka treenerid: Mihkel Leppik, Märt Lelle, Vl-mir Klevtsov, Matti Killing, Rauno Kirschbaum, Mait Käbin, Tiit Reimann, Ants Jeret, Kaido Juurik, Toivo Kiirats jt.

Ergo Rand meenutas peakohtuniku tööd ja võistlejate ning treenerite ääretut entusiasmi: Olime vaimustuses kui osales 5-liikmeline perekond **Tilk**, ja kohe ka **Harjaks**, **Soovik**, **Üle**, seejärel 6-liikmeline **Killing**, ja **Kesküla**, siis 7-liikmeline **Mäe** ja lõpuks 8-liikmeline **Kaljur**!

Silvia Neeme: Kui jooksusari algas, töötasin Kalevi spordikoolis, siis kutsuti Spordiametisse ja kogu orgtöö jäi minu peale. Tegin seda kuni 1995.

aastani, mil Spordiamet likvideeriti. Moodustasime Tervisespordiklubi ja järgmised 25 aastat korraldasime seda tore-dat jooksusarja. Oli väga huvitav, aga kohati ka raske, 1993. aastal oleks järjepidevus äärepealt katkenud, aga tänu tublile meeskonnale lõppes kõik õnnelikult.

Teenekamatele (pildil) riputati kaela juubelimedal, jagati ka tänukirju, sooviti, et see jooksüritus ikka jätkuks!

KÄÄRIKU – 75

Novembri alguses tähistas renoveeritud Kääriku spordikeskus oma 75. aastat juubelikonverentsiga, mis kandis nime – **Kääriku Kärjad**. Esimesel päeval arutati sporditurismi üle ning teisel räägiti teaduse ja spordi koostööst ning innovatsioonist tehnoloogia vallas.

Neljapäeval, 3. novembril Kääriku Kärjad avanud president **Alar Karise** (pildil) sõnutsi aitab kehakultuur inimestel kindlasti rasked ajad üle elada. Oma seotusest spordiga rääkis ta nii: *Olen lapsepõlves sporti teinud ning õpetanud lapsed sporti tegema. Ka lapselapsed tegelevad sellega. Sport on mind saatnud kogu elu – erinevatel põhjustel nüüd võib-olla küll vähem.*

Kääriku spordikeskuse juhataja **Kristjan Karise** (pildil) hinnangul: Korraldusliku poole pealt sujus kõik ilusti. Elekter ei läinud kordagi ära, mida kahjuks Käärikul siiski kohati juhtub. Esimesel

päeval oli ka saal maksimaalselt täis, umbes 150 inimest. Samuti tegi Postimees live ülekande, mida jälgis vahelduvalt kuni 100 huvilist korraga.

*Kuna konverentsil olid esinejate hulgas ka Tartu Ülikooli rektor **Toomas Asser** (pildil) ning mitmed teadlased, saime ülikooliga paika mitmed lähtepunktid, et teha oluliselt tihedamat koostööd sporditeaduste vallas. Tegime n-ö tagatoa otsuseid. Tihedam koostöö ülikooliga oli meie jaoks üks konverentsi põhieesmärke.*

Olles ise riigi osalusega sihtasutus, peame mõtlema alati natukene laiemalt ja juhtima tähelepanu spordi valupunktile. Konverentsil saime ka tunnustuse, et väärime Team Estonia treeningkeskuse ametlikku nime, mis omakorda annab võimaluse laiemaks turundustegevuseks. See on ka sõnum, et olete meile alati oodatud.

Tõesti, 75-aastane Kääriku nägi nüüd nooruslikum välja, kui kunagi varem.

KÜLAS KESKMAAJOOKSJA MILDE KADE

Aasta eelviimasel seltsipäeval 8. novembril oli spordimuuseumis kuulajate ees omaaegne välejalgne keskmaajooksja Milde (sünd. Matikainen) Kade (*pildil*).

Oma meenutusi alustas ta lapsepõlveaegadest. Sündinud 1944. aastal Soomes Salos, kuhu ta Ingerimaal elanud vanemad sõja aeg olid sattunud ja sugugi mitte vabal tahtel. Kui siis NL propaganda kutsus ingerlasi tagasi lubadusega võimaldada neil naasta kodupaika, tuli ka Matikainenite pere (Mildel oli kaks vanemat venda ja õde) tagasi, sest kodukülas oli 1937. aastal just valminud isa ehitatud uus maja. Aga sõit läks hoopis Moskva taha loomavagunis, kus lapse mähkmedki kippusid jäätuma. Muidugi polnud elu kerge ka asumisel ja kui isal poleks ettevõtlikkust Soomest kaasa võtta õnnestunud kraami eest ära osta jaamaülem, kes pani nad Eesti poole sõitvale rongile, jääb teadmata, mis oleks siis saanud.

Esimene „treening“ oli koolitee üle lumise välja, hüpeldes sügavas lumes suuremate koolikaaslase jälgedes. Ise ta arvas, et see tuli kasuks tema suhteliselt

pika jooksusammu kujunemisele. Teadlikum jooksuharrastus algas Porkuni kooli kehalise kasvatuse õpetaja Riola Koppeli suunamisel, keda ta peabki peamiseks „süüdlaseks“, et temast sportlane sai. Õpetaja mõju oli nii suur, et kui ta läks üle Rakke Keskkooli, järgnes ka Milde sinna, sest tahtmine treenida oli, aga uuest Porkuni õpetajast ta tuge ei leidnud. Just tahe oli see, mis Mildet kannustas ja jooksutreeningud hakkasid tulemustes kajastuma, ta jõudis koolinoorte paremikku.

Kuulajad spordimuuseumi saalis, esiplaanil vasakul Laine Erik-Kallas

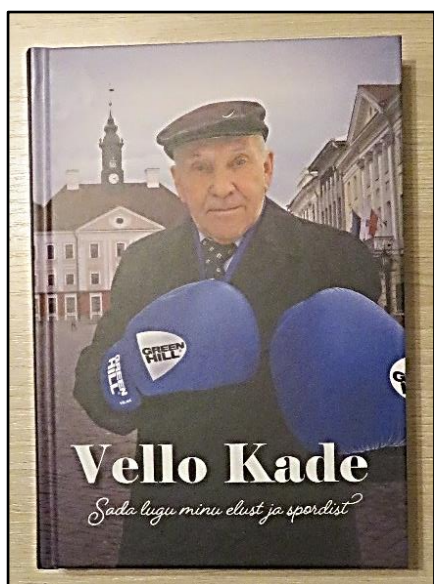
Kõigest sellest, kuidas jooksjakarjäär edasi kulges Eesti meistritiitliteni ja NL koondislasena rahvusvahelisele areenile, said seltsipäeval osalejad kuulda. Ka seda, kuidas ta pääses Ateenasse EM-võistlustele tänu abikaasa Vello Kade nutikale ja kiirele tegutsemisele, sest meie spordiametnike hoolimatuse tõttu olid vajalikud sõidudokumendid Tallinnas takerdunud.

Ka sellest, kuidas ülikooli kehakultuuriteaduskonna lõpetamise (1966) järel kulges instruktori ja treeneritöö, viimati Soomes, kus 2007. aastal pani sellele punkti Salos, oma sünnipaigas.

Sporti ei unustanud Milde Kade ka vanemas eas, võites medaleid veteranide maailmamängudel ja tulles 800 m jooksus ka korra veteranide maailmameistriks.

Kui haige selg ei segaks, võiksime ilmselt teda näha veel mõnda aega omavanustega jooksuradadel konkureerimas. Nüüd paraku tuleb tal rahulduda jalutuskäikudega, kus küll spordihing kipub sammu vägisi jooksuks vedama.

ILMUS VELLO KADE ELULOORAAMAT

said esitlusest osavõtjad oma kõrvaga kuulda.

Kui jutud räägitud ja kiidukõned peetud, said soovijad verivärskesse raamatusse ka autori pühenduse.

► *Vello Kade kahe Eesti Olümpiakomitee presidendi vahel, Mart Siimann annab üle olümpia meenemündi, mille puhul aplodeerib Neinar Seli*

KÜLAS KAKSIKVENDADEST OLÜMPIAMEDLISTID

Hillar Karm

ESAS-i Tallinna osakonna seltsiõhtul 21. novembril huvialaklubis Raavis olid külas Eesti olümpiamedalistid TÕNU ja TOOMAS TÕNISTE. Kaksikud Tõnu ja Toomas (s 26.04.1967) on Eesti ühe omapärase rekordi omanikud – nende peres on 4 olümpiamedalit – 1988. aasta Souli olümpialt kaks hõbemedalit NL-i esinduses ja 1992. aasta Barcelona olümpialt kaks pronksmedalit juba vaba Eesti värvides. Huvitav on siia lisada, et 26. aprillil on sünnipäev veel ühel purjetamise olümpiamedalistil – Aleksander Tšutselovil.

Eneste tutvustamisel Tõnisted rääkisid, et kuna nad elasid Kadrioru staadioni kõrval, siis käisid nad seal tennisemängu õppimas.

Purjetamine sai alguse, kui kooli tuli purjetamistreener Milvi Martinson ja kutsus poisse purjetama, „meestel” oli siis vanust vaid 9 aastat. Tõnisted (*pildil*)

rääkisid, et alguses said paadis ikka kogu aeg poomiga vastu pead. Nad rääkisid, et Sakus oli neil peretalu, siis vahel käisid nad Harku järvel purjetamas lausa kaks korda päevas.

Optimistiga purjetades hakati osalema ka noortevõistlustel ja nii hakati ka esimesi medaleid võitma. Tulid uued Opti-

mistid ning lepitati kokku, et Tõnu on soodis ja Toomas roolimees. Juhendajat neil siis ei olnud, õpiti ise teiste pealt.

470 olümpia-klassi jõudsime 15-aastaselt. Läksime Rein Otsassoni käe alla ja hakkasime käima üleliidulistel ja ka rahvusvahelistel võistlustel. Teatavasti NL boikoteeris 1984. aasta Los Angelese olümpiamänge. Märkamatu hakkasime NL-i meestele „ära panema” ja nii jõudsime NL-i juunioride koondisse ja siis hakati treeninglaagreid Soosis, Mustal merel korraldama. 1986. aastal käisime esimest korda juunioride MM-il. Meid pandi kaalu peale (raskem ei tohtinud olla) ja saime viimase koha ja trahvi, s.t. sisuliselt disklahvi. Täiskasvanute MM-le läksime vaid kahekesi, treenerit meile kaasa ei antud. 1987. aastal osalesime kolmel kõrgetasemelisel regatil. Hollandis tulime oma vana paadiga 120 paatkonna hulgas viiendaks.

1988. aasta olümpiaks saime uue lääne paadi (470). Enne olümpiat olime kaks nädalat Vladivostokis laagris. Meist, 21-aastasest noortest, ei oodanud olümpial keegi mitte midagi, aga meil oli siiski tunne, et me võiksime medalile tulla. Alates kolmandast päevast hakkas meil sõit paremini minema, võitsime sel päeval ja järgmisel tormisel päeval võitsime ka. Viimasel sõidul 3.-4. kohal püsimine tähendas hõbemedalit. Tegime ise endile oma sõiduplaani, mis toimis väga hästi, treenerit meil kaasas ju ei olnud. Meie „treeneriks” oli KGB julgeolekumees. Alles õhtul hotellis hakkasime tajuma, mis oli juhtunud ja olime väga õnnelikud. Olümpialt koju jõudnud, kogesime eesti rahva suurt toetust, nii vaimset kui materiaalset, kes tõi kartulit, kes kapsast või porgandit, taheti igati meid tänada. Peaminister Tiit Vähi lubas, et tagame teile sportimiseks kõik vajaliku.

1992. aastal, enne olümpiat tulime Euroopa meistriks ja maailma edetabelis jõudsimise esikohale. Barcelona olümpial ei olnud tugevaid tuuli. Teises sõidus, peale esitatud protesti, jäime tagaajajaks, olime viiendal kohal, aga viimane sõit õnnestus meil väga hästi ja tulemuseks – olümpiapronksmedal (pildil pronksivõitjate vastuvõtt vabariigi valitsuses).

Järgmistel olümpiamängudel, 1996. aastal Atlantas tuli leppida 10. kohaga ja 2000. aasta olümpial Sydneys 22. kohaga. Olime maailmas kolme esimese hulgas. MM-idel saime 1990. ja 1994. aastal neljanda koha, 1995. aastal viienda koha.

NL-i meistrivõistlustelt võitsime 3 kuldmedalit (1987–1989) ja kaks pronksmedalit (1985–1986) ning NL-i noortevõistlustelt 2 kulda (1983–1984). Eesti meistritiitleid on 7 (1984–2000).

2000. aasta Sydney olümpia avatseremoonial kandis Eesti lippu Tõnu Tõniste. Sportimise ja purjetamise kõrval vajas elamist ka argipäevaelu. Tehti oma firma ja tekkisid pered. 1992–2007 töötas Toomas Tõniste FIE-na AS LTT finantsjuhina, mis tegeles toidukaupade, jookide ja tubakatoodete spetsialiseerimata hulgimüügiga. Aastail 1999–2001 ja 2006–2007 oli Toomas Tallinna Linnavolikogu liige ning aastail 2007–2011 Eesti Riigikogu XI koosseisu ja aastail 2011–2015 Eesti Riigikogu XII koosseisu liige. Aastail 2017–2019 oli Toomas Tõniste Eesti rahandusminister Jüri Ratase esimeses valitsuses.

2001. aastast alates on Eesti avamerepurjetajad võitnud arvukalt medaleid MM- ja EM-idelt. Rahvusvahelise spordiklassi MELGES 24 maailma tippude hulgas on Kalevi Jahtklubi olnud 2006. aastast, kui Tõnu ja Toomas Tõniste, Maiki Saaring, Ants Haavel ja Marko Lilienthal tulid jahil LENNY amatööride

ehk Corinthian arvestuse MM-meistriteks. Sama staatust kordas LENNY tiim – Tõnu ja Toomas Tõniste, Tammo Otsassoo, Maiki Saaring ja Andres Rohtla 2015. aastal.

2021. aasta septembrikuu alguses tuli Eestit esindav jaht (Tõnu Tõniste (roolis), Toomas Tõniste ja Andres Viisemann) kiiljahi SB20 klassis MM-il pronksile ja Masters arvestuses kullale. Kokku osales võistlustel 66 paatkonda.

Praegu spordime lõbu pärast. NL-i ajal täitis meie elu üksnes sport, see oli meie töö, elatusallikas ja ka pereelu. Tipppurjetamine on rahaala, kuid selles mõttes, et viib sul raha taskust välja, mitte ei too sisse. Praegu on purjetamises uued tuuled – tulemas on uus võistlus, kus tahetakse purjetamise MM-i teha, s.t. parimad purjetajad on koos ühes paadis purjetamise ülemaailmse edetabeli alusel. Esimene võistlus pidi toimuma 2022. aasta novembris ja osalema pidi 56 riiki, nendest 40 oleksid pääsenud edasi. Bahreinis lükati see võistlus üks aasta edasi.

TÄISKOGU JA XVI KONVERENTS TARTUS

Matis Song

Järjekordne Eesti Spordiajaloo Seltsi täiskogu leidis aset 28. novembril, seltsi 33. sünnipäeval Tartus Lydia hotelli sündmuskeskuses. Esmalt viidi läbi koosolek (*pildil*), kus osales 37 seltsiliiget. Pärast seltsi esimehe Enn Mainla avasõnu asus seltsi juht ühtlasi andma ülevaadet aruandeaastal toimunud. Hoolimata COVID-19 põhjustatud seisakutest suudeti läbi viia seltsipäevi, suvepäev ning anda välja mitmeid väljaandeid ja raamatuid. Koosolekut protokollis **Matis Song**.

Enn Mainla kõneles oma tänavuses tegevusaruandes järgnevalt:

2021. aasta 28. novembril ESAS täiskogul valiti senise viieliikmelise juhatuse asemel 6 liiget, kus esimehe Enn Mainla kõrval hakkas aseesimehena ametisse Rein Järva ning juhatuse liikmetena Henno Linn, Enn Hallik, Matis Song ja Johannes Vedru. Ka revisjonikomisjonis oli muutus, valiti Reet Linkberg, Mai Luik ja Aime Tobi.

Uut aruandeperioodi alustati 132 liikmega, kuid igavikuteele lahkus kuus liiget: Väino Viilup, Eerik Müts, Valli Koplus, Valeri Maksimov, Vello Lään ja Esther Prints. Kahjuks astus seltsi ridadesse sellel perioodil vähem uusi huvilisi: Kaiu Kustasson, Viktor Maikov, Andres Rebane ja Helju Mainla, seega neli. Kuna olime sunnitud seltsist välja arvama ühe eriti kroonilise liikmemaksuvõlglaste ja oli ka üks väljaastuja, siis on meie read kahanenud 128-le, millele lisandub üks juriidiline liige seltsiga ühinenud spordiajaloo klubi Alfred näol. Väga kardan, et uut aastat alustame veelgi kõhnema koosseisuga, sest veel mitmele seltsikaaslasele antud viimane tähtne mitme aasta võlgade likvideerimiseks hakkab jõulude näol lähenema.

Kui täiskogu käis, nagu tavaks, koos kaks korda aasta, st novembri kõrval ka kevadel, mais koos koolituspäevaga Eesti Jalgrattamuuseumis Väätsal. Juhatuse omavaheline sidepidamine on peamiselt kolinud internetti või siis on abiks telefon, aga see pole seganud probleemide lahendamist. Muidugi kaks korda aastas, täiskogudel näeme enamasti ka näost-näkku.

Plaanipärast tegevust paraku kimbutas COVID-19 ka sellel aastal, aasta alul jäid ära mitmed ajaloopäevad nii Tartus kui Tallinnas. Detsembris jõudis oma tõstesporti ajavagude 3. raamatut tutvustada Jaak Valdre Tartus ja jaanuaris ka Tallinnas. Tartus oli jaanuaris seltsipäeval kuulajate ees Enno Akkel, aga siis tuli kahekuine sunnitud paus. Aprillis esimesena kutsuti rahvas kokku Pärnus, kus peeti ära 26. ajaloopäev spordimetoodikute töö meenutamiseks. Tartus aprillis rääkisid Pekingi taliolümpiamängude teemal Rauno Loit ja Johannes Vedru, juunis oli külas jalgrattur Rein Taaramäe koos oma esimese treeneri Erich Perneriga, septembris sõudetreener Helle Kulmar, oktoobris staier Vladimir Heerik ja novembri alul keskmaajooksja Milde Kade. Oktoobris peeti Pärnus ära kadrijookse meenutav 27. ajaloopäev, et eelmisel aastal koroonatõttu tekkinud lünk numeratsioonil siluda.

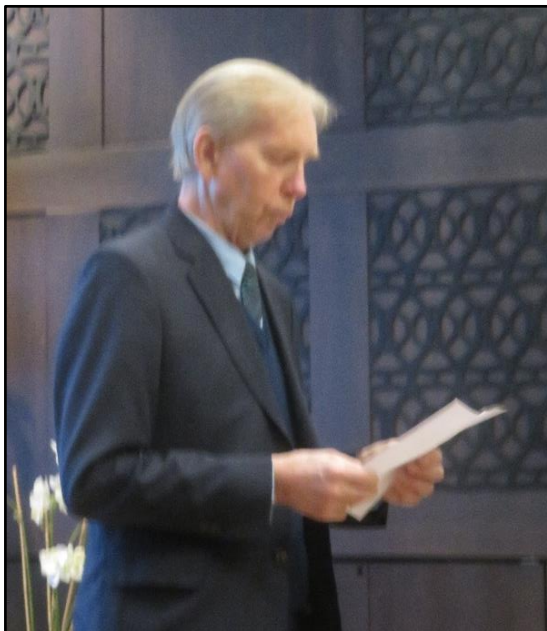
Tallinnas rääkis aprillis jalgpallijuttu Indrek Schwede ja mais tennisest Erik Kedars, sügishooaega alustas septembris malesuurmeister Kaido Külaots, oktoobris toimunud koolituspäeval olid koolitajateks internetiavarustest vajaliku info leidmisel Daimar Lell ja Henno Linn, novembris rääkisid oma purjetajakarjäärist Tõnu ja Toomas Tõnisted.

Suve olulisem sündmus – suvekool kandis juba 21. järjenumbrit ja seekord kohtuti Grete motellis Valgamaal. Koolmeistriteks olid Uno Aava oma järjekordse autoraamatuga, Tõrva Gümnaasiumi direktor Ivar Hanvere kodulinna spordielu tutvustamisega ja kriisinõustaja Tiina Naarits-Linn, mäluvärskenduse eest hoolitses oma küsimustega Daimar Lell.

Koroona ei suutnud segada seltsi Teataja väljaandmist, mis ilmus tavapäraselt iga kvartali lõpus, mis tähendas numbreid 100–103, kokku 68 leheküljel, mida koostas ja toimetas, nagu ikka, Enn Mainla.

Jätkus raamatumõõtu kirjatööde väljaandmine seltsi liikmete osalusel. Muidugi lisandus ka sellel aastal spordiajalooõbra raamaturiiulisse Eesti Spordi Aastaraamat, kus seekord kaante vahel aasta 2021. Väljaandja rollis oleva Spordikoolituse ja -teabe Sihtasutuse seltskonnas on koostajate hulgas kolm seltsi liiget: Aare Oja, Daimar Lell ja Matis Song. Väsimatu Uno Aava raamatule vihjasin, kannab see peakirja „Võitjad. 2. Mehed, kes kihutasid võidu 20. sajandil“ ja ka Jaak Valdre „Eesti tõstesporti ajavaod 3.“ oli juttu. Tiit Karuks sai valmis järjekordse elulooraamatu – „Jüri Tamm. Kirega elus ja spordis.“, mida kahjuks küll nimikangelane enam ise ei näinud. Ka sellel aastal ei puudu Tiit Lääne nimi raamatukaanelt. Värskest ilmus „X olümpiamängud, Los Angeles 1932“. Väljaande „Tartumaa Spordiliit 1932–2022“ juures oli tema kõrval pisut kaastegevad ka seltsikaaslased Ants Saar ja Enn Mainla.

Ka sellel aastal oli vähem võimalust korraldada üritusi Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis, aga meie seltsi peakorter asub endiselt seal. Tänu olemele ka seltsi toetajatele eesotsas Eesti Kultuurkapitali kehakultuuri ja spordi sihtkapitaliga ja muidugi eriline tänu neile seltsiliikmetele, kes oma toetusega on aidanud seltsi tegutsemisradu siledamaks muuta. Lõpetuseks suur tänu kõikidele seltsikaaslastele eesotsas juhatuse liikmetega, teiega on olnud meeldiv koostöö. Tervist ja jaksu teile kõigile spordiajaloo radade tallamisel!

Pärast seda andis Tallinna osakonna esimees **Rein Järva** (pildil) ülevaate pealinna töödest ja tegemistest:

Rääkides Tallinna osakonna tegemistest viimase poole aasta jooksul pärast maikuus Väätsal toimunud üldkogu, tuli mul mõtte heita pilk ja meelde tuletada meie organisatsiooni põhikirja. Seltsil kui juriidilisel liikmel on eesmärgistatud kaks tegevust: esiteks põhiülesanded ja teiseks õigused. Füüsilistel liikmetel, kes me kõik oleme, on kaks kohustust: esiteks täita põhikirja nõudeid ja teiseks tasuda liikmemaksu.

Julgen öelda, et Tallinnas me olemele tublid olnud seltsi põhikirjalistest õigustest tulenevate ülesannete täitmisel. Oleme järjepidevalt korraldanud igakuulisi seltsipäevi ja selle läbi kogunud ja vahendanud spordiajaloo alast informatsiooni. Nii on põhikirjas. Meie liikmed väärtustavad neid inimesi, kes on mõõdanikus panustanud Eesti sporti ja väärtustavad neid üritusi, mis Eesti spordis on varasematel aegadel toimunud.

Olen ise endale selgeks mõelnud, et piltlikult öeldes on Eesti sport ja eraldi võttes iga spordiala kui ühe kõrge hoone ehitus. Näiteks oma lemmikala korvpalli tänastele juhtidele olen selgitanud, et nemad ehitavad praegu igapäevaselt Eesti korvpallihoone 103. korrust (alates 1920. aastast) ja mõtlevad ning tegutsevad järgmiste korruste ehitamise nimel. Samas nad peaksid teadma ja ei tohiks kunagi unustada, kes on rajanud selle hoone vundamendi ja ehitanud alumisi korruseid, ilma milleta nemad ei saaks täna ehitada ülemisi korruseid.

Siit ka meie liikmetele üleskutse – kel vähegi sidemeid praeguste Eesti spordijuhtide – nimetaks ehitajatega, püüdk neile sisendada vajadust väärtustada Eesti spordi rajajaid ja nõ alumiste korruste ehitajaid. See võiks olla üks meie liikmete missioone ja siinkohal käsitlen seda õigusena.

Nüüd meie seltsi põhikirja teisest tahust ehk ülesandest ehk kohustusest. See on edendada Eesti spordiajaloo uurimist, materjalide ja mälestuste kogumist ja säilitamist. Liialt väike on inimeste ring, kes Eesti spordiajaloo varasalvesid täidavad. Minule teadaolevalt on selleks viimasel poolaastal panustanud liikmed loendatavad ühe käe sõrmedel.

Imetusväärt on 90-nda rajajoone ületanud auliikme, Uno Aava teotahe. Tema uurimus „Võitjad“ II osa (meestest, kes kihutasid võidu 20 sajandil) sai kaante vahele. Olgu see eeskujuks kõigile meie liikmeile. Tunnustust väärt on teine auliige Tiit Karuks. Tema sulest ilmus hiljuti raamat Jüri Tammest, alapealkirja „Kirega elus ja spordis“ all. Ütleks, et ka Tiit ise on oma päevades kirega sees ja panustab jätkuvalt spordi varasalve. Kolmaski auliige, Märt Ibrus, on väga tubli olnud. Ta näitas üles initsiatiivi ja tegi Eesti korvpalli tegevjuhtidele selgeks, et on elementaarne EKL-i kodulehele üles panna Eesti korvpallikoondiste mängud. Omades ise arvutiasjanduse tausta, sisestas ta need, kokku ligi tuhatkond meeste ja naiste koondise mängu EKL-i kodulehele lingil „koondised“ ja on nüüd kõigile kättesaadavad. Ega ma siinkohal ise tagasihoidlikkusega ei hiilga. Andmebaasi korvpallikoondiste mängude kohta sai Märt minult – olin neid andmeid juba varem palju aastaid kogunud.

Teadaolevalt on uurimistegevusega järjepidevalt tegelenud ka meie üks viljakamaid uurijaid Henno Linn. Tema praegune lemmikteema on Eesti sport Tsaari-Venemaa ajal ehk siis aastail enne Eesti Vabariigi sündi. Vägaagi tänuväärne tegevus.

Tallinna osakonna hingekirjas on tänavuse seisuga 55 liiget. Viimase poolaasta jooksul lahkumisi ja juurdetulijaid pole olnud. Meie üritustel ehk seltsipäevadel on ikka olnud keskmiselt paarkümmend liiget, pigem rohkemgi, vahel ka vähem. Energiahindade tõusuga seoses on meilgi muresid – kas edaspidi rahakott kannatab ja saame praegust heas asukohas ja heades tingimustes ruumisid kasutada.

*Pärast seltsi juhtide ettekandeid mindi pidulikumate momentide juurde. Koosoleku ühehäälsel toetusel valiti uueks ESAS-i auliikmeks ujumisentusiast **Toivo Viilep**. Jagati kolm kiidutunnistust, mille pälvisid **Enn Hallik**, **Tiit Karuks** ja **Tiina Naarits-Linn**. Välja anti ka üheksa tänukirja mille said **Uno Aava**, **Märt***

Ibrus, Peep Kruusmaa, Henno Linn, Mait Luha, Aime Pärnakivi, Rene Rinaldo, Jaan Roomets ja Anne Tamm.

Pärast autasude jagamist koosoleku lõpuks võttis sõna seltsiliige Henn Karits, kes esitas palve, et antaks teada ning jagataks infot 1968. aastal NSV Liidu meeste võrkpallimeistriks tulnud Tallinna Kalevi mängudest säilinud filmiülesvõtetest. Esialgsed otsingud pole tulemusi andnud. Samas on teada, et mängudel käidi muuhulgas amatöörikaameratega.

Pärast kosutavat kohvi- ja koogipausi jätkus päev järjekorras 16. ESAS-i konverentsiga. Kokku oli tulnud 47 osalejat. Esmalt mälestati 11. novembril Taviras Portugalis meie seast lahkunud mainekat spordiloolast **Kalle Voolaidi** (1969–2022), kes oleks tänavugi pidanud konverentsil põneva ja vaimuka ettekande spordiajaloo möödanikust.

Seekord oli konverentsil tegevust ohjamas kaks moderaatorit: Enn Mainla ja Daimar Lell. Konverentsi esitused olid põnevad ja kätkesid kas tuntud teemade senitundmatuid fakte ning sündmusi või ka unustusehõlma vajunud kunagisi spordi tipptegijaid ning omapäraseid isikuid. Kõiki ühendas mingi ümmargune aastapäev kahega lõppenud aastatest.

Esmalt andis **Tiina Naarits-Linn** (*pildil*) ülevaate ettekandes “Eesti politseisport 100” Eesti kordnike esimestest sammudest spordiharrastamise teel, algselt vargsisammul, hiljem juba laiemalt ning tugevamalt Eesti spordi arengut mõjutades. Eraldi oli luubi all kunagise politseiametniku, tõstekuulsuse Saul Hallapi tõus ja langus ehk kuidas

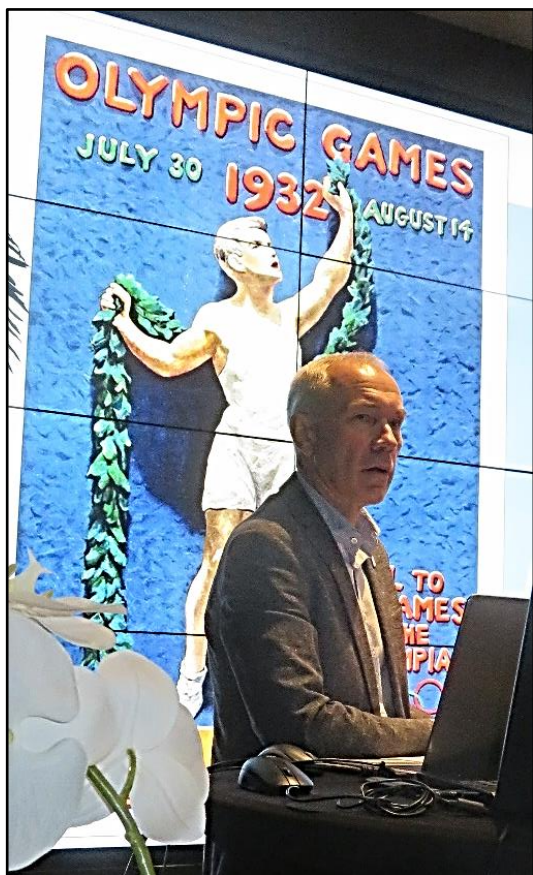
mõjutab inimese sooritusvõimet töölt koondamine.

Tõstespordiloolane **Jaak Valdre** (*pildil*) pühendas ettekande Eesti spordimaailmas haruldasele sündmusele, olümpiaala tiitlivõistlusele ehk “100 aastat tõstmise MM-ist Estonias”. 21. maailmameistrivõistlused tõstmises näitasid ka tänasel päeval Eesti ja ka maailma spordis nähtuvat tendentsi. Esmalt positiivne

tendents – eestlaste tahe korraldada ning organiseerida võistlusi ajal, kui muu maailm on pigem passiivse olekuga. Täna kajastub see kasvõi seoses iluuisutamise tiitlivõistlustega, mida leidis Eestis aset tervelt kolm. Teine tendents ehk maailmatendents oli Saksamaa algne osalemistahe ja sellele järgnenud keeld. Ehk siis sõjasüüdlus, mis on teemaks ka tänasel päeval Venemaa ja Valgevene näitel. Valdre rääkis, et võistlusele vajutas oma pitseri vähene osalus, kuigi ka tuleb tõdeda, et eelnevad MM-id osalejate rohkuse üle kurta ei saanud. Aga siiski on see võistlus Eesti tõstesporti ajaloo maamärk.

Kümnevõistluseentusiast **Holger Peeli** (pildil eest ja tagantvaates) ettekanne “Leksi ilma-
rekord 100” käsitles Aleksander Klumberg-Kolmpere poolt püstitatud esimest ametliku kümnevõistluse maailmarekordit 7485,61 punktiga, mille ta tegi 22. septembril 1922 Helsingis. Peel lõi ilma-
rekordi ning Klumbergi pika ning stabiilse karjääri kaudu konteksti, mille kaudu on eestlane üks kümnevõistluse ajaloo mõjukamaid tegijaid ja suurkujusid.

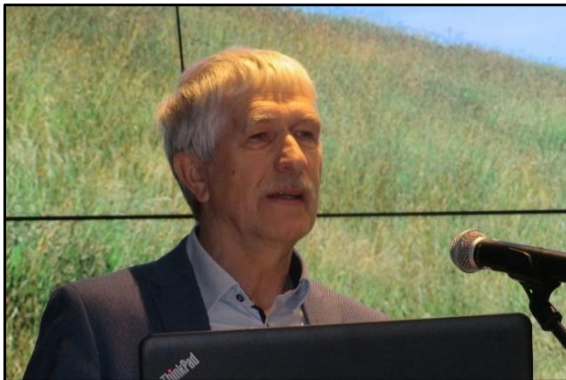

Esimese poole lõpetuseks rääkis **Daimar Lell** (pildil) 90 aasta tagusest suveolümpiast “1932. Kahe mehega olümpial”, mis toimusid Eestis kaugel Los Angeleses. Kuna oli veel 1929. aasta majanduskriisi järelõitseng, siis jäi Eesti delegatsioon olnud sportlaste arv napimast napimaks. Olümpiaesindus koosnes kahest mehest, kes olid elama asunud USAsse, maadlejast Osvald Käpast ning kergejõustiklasest Alfred Maasikust. Kuna 1928. aasta vabamaadluse kergekaalu olümpiavõitjast Käpast on rohkem pajatatud, siis keskendus Lell üsna veidra elusaatusega pikamaamehele Maasikule.

Konverentsi teise poole avaesineja **Johannes Vedru** (pilt lk 23 ülal) ühines meiega Zoomi kaudu Tallinnast, kuna ta oli valmistumas kommentaatorina õhtuseks meeste jalgpalli MM-i mänguks. Vedru oli valinud teemaks seitsekümne aasta taguse

suursündmuse seosed Eestiga ehk siis “1952. aasta Helsingi OM ja Eesti sport – kokkupuutepunktid”. See oli Eesti spordi taastulemine maailmaareenile, kuid see toimus Nõukogude Liidu dressides ja Stalini ajastu pipraga kastmes.

Tiit Lääne (*pildil all*) oli luubi alla võtnud Helsingi olümpiavõitja kreeka-rooma maadluse raskekaalus Johannes Kotkase ja tema maailmanime staatuse ehk “Johannes

Kotkas

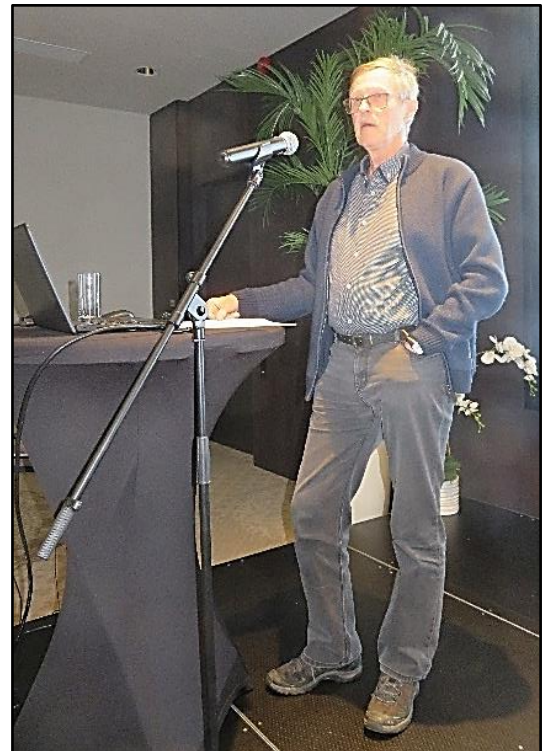
– kas ajaloo parim?” Ajaloo parimat rõhutas ajavahemik, kunas Johannes Kotkas oli tippvormis ehk 1938–1955. Kuigi ka tema puhul tuli arvestada nii Eestit mittesoosivaid ajalootorme kui ka spordiintriige.

Aastaid Kalevi spordiseltsi eesotsas olnud **Reio Ojaver** (*pilt all vasakul*) kõneles Eesti spordi ühe

olulisema maamärgi, Kalevi Spordihalli 60 aastast ehk selle ehitamisest ning kujunemisest Eesti vast kõige tähtsamaks spordiobjektiks.

Kõige intrigeerivam teemakäsitus oli Eesti ainukesest lauatenisistist-olümpialasest rääkiv ettekanne, mille tegi **Enn Hallik** (*pilt paremal*) – “Pinksitalent Igor Solopov ja olümpia 1992”. Siin avaldus terav, valus ja kohati ka naljakas sissevaade Magnitogorskist pärit maailma ühe kõvema kaitsemängija Igor Solopovi elule, selles kohtuvad nii isepäine talent ja mitmekülgsus kui ka inimlikud nõrkused.

KÜLAS KALEV KÜLV

Rein Aule

Detsembrikuul oli oma elu- ja sporditeest pajatamas möödunud sajandi kaheksakümnendate kettaheitesuurus Kalev Kylv (*pildil*). Sündis ta 28. augustil

1953 Siberis küüditatute peres. Elati seal küllaltki rasketes tingimustes. Eestisse said nad tagasi tulla 1957. aastal vanemate kodukülla Võrtsjärve lähistel. Nagu ikka tollel ajal, olid külalastel igasugused mängud, võistlused, talvel muidugi suusatamine ja uisutamine. Ka kooliajal, aga eriti suvevaheaegadel erinevad maadööd, kõik see suurendas kehalist tublidust.

Koolis lõi Kalev kaasa võimalikult laial spordirindel, aga eriti südamelähedaseks sai kergejõustik, eriti heitealad. Pärast Elva keskkooli lõpetamist 1972. aastal astus ülikooli

kehakultuuriteaduskonda oma haridusteed jätkama. Treeneriks sai legendaarne Valter Kalam, kes on viinud tippu palju sportlasi. Paremini hakkas Kalevil minema kettaheites: 1972 – 49.94, 1973 – 52.54. Samal 1973. aastal püüdis ta ka oda visata ja sugugi mitte vähe – 64.96, aga noorpõlves vigastatud küünarliiges ei võimaldanud odaviskamisega jätkata. Küll aga jäi tunne, mis lubas arvata, et võib-olla oleks tema õigem ala olnudki odavise.

1973. aasta sügisel lahkus küll igavikuteele Valter Kalam, aga Kalevi ketas jätkas kaugemale maandumist: 1974 – 53.96 ja TRÜ lõpuaastal 1975 – 54.22. Tollel ajal veel olnud töölesuunamisega määrati Kalev Kohtla-Järvele. Seal sai ta hakata treenima koos odaviskaja Toivo Moorastiga, kes lõpetas TRÜ aasta varem. Et teistes spordiühingutes oli häid heitjaid piisavalt, valisid nad omale Tööjõureservid. Talvel pidi ketast heitma ka lumisel heiteplatsil. Nii mõnigi kord jäi ketas lumme “peitu” ja alles kevadpäike sulatas kettad jälle välja.

Kohtla-Järve aastatel võitis ta Eesti meistrivõistlustel Veljo Kuusemäe järel hõbemedali. 1976. aastal oli teise koha tulemuseks 56.30, 1977 – 57.86 ja 1978 – 55.52. Pärast Kuusemäe taandumist tippspordist olles 1977. aastal püstitanud Eesti rekordiks 64.54, algas Kalev Kylvi valitsemisaeg Eesti kettaheites võites järjestikustel aastatel 1979–1989 kokku 11 Eesti meistritiitlit. Enne Kuusemäed oli Kaupo Metsur võitnud 10 tiitlit. Kalev arvas nüüd, et ta oleks võinud osaleda edukalt ka veel 1990. aasta meistrivõistlustel, sest võideti ainult 48,60-ga.

Pärast kohustuslikku kolme tööaastat Kohtla-Järvel võistles ta veel Rapla värvides, edasi Tallinn ja Tööjõureservid. Kaheksakümnendatel erinevate spordiühingute heitjate suvehooajaks valmistumine toimus lõunalaagrites. Seal tavaliselt organiseeriti välishooaja avavõistlusi. Parim minek oli Kalevil 1982. aastal Leselidzes NSVL heitjate avavõistlustel 25. aprillil. Viimasel katsel saavutatud 65.34 tähendas võitu ja Eesti rekordit. Ise meenutas ta sama katset nii: viis ketta taha ja lasi end vabaks, edasi toimus vast kõik automaatselt. Seejärel nägi, et ketta lendab ja lendab teiste poolt heidetust kaugemale. Sama aasta kevadel püstitas ta Tallinnas oma kuulitõukerekordiks 18.08.

Sportlaskarjääri lõpupoole järjest enam pühendas ta end usuprobleemidega tegelemisele ja nende lahendamisele. Läks tagasi kodukülla Võrtsjärve äärde, on ikka igati sportlik, tegeleb aktiivselt usuelus, on kirikus kellalööja.

*Kalev Külv demonstreerimas
heitetehnikat ►*

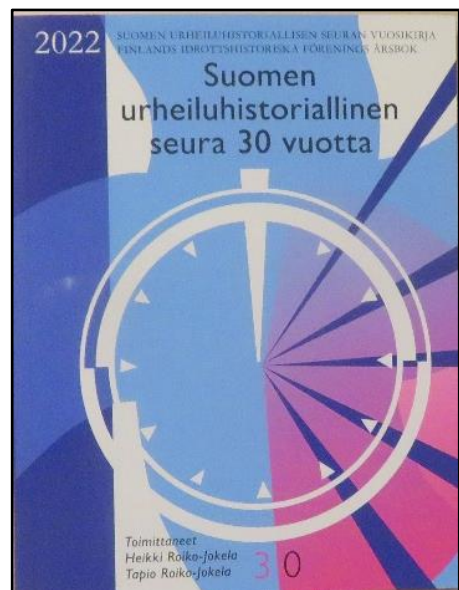

SOOME SPORDIAJALOO SELTS – 30

Rein Järva

Maalt suuremal ja vanuselt kaks ning pool kuud vanemal hõimuvõlvel Soomel täitus nende Spordiajaloo Seltsil 8. detsembril 30 aastat asutamisest. Heade naabrus- ja koostöösuhete kinnituseks kutsusid Soome kolleegid ka meid nende aastapäeva üritusele. Kutsutuna asusidki 9. detsembri varahommikul Soome poole tee seltsi esimees Enn Mainla ja aseesimees Rein Järva.

Aastapäeva puhul pidas sõsarselts Soome Spordimuuseumi, nüüd kultuurikeskuse Tahto nime all, ruumes, mis Helsingi Olümpia-staadionil, konverentsi. Samuti ilmus sel puhul seltsi tavakohane aastaraamat (*pildil*), mis sel korral oli pühendatud seltsi enda ajaloole, praegusele tegevusele ja tuleviku nägemusele.

Seminari avasõnad olid esimehe **Heikki Roiko-Jokela** (pildil) suust. Seejärel ütles tervituse Soome Haridus- ja Kultuuriministeeriumi riigisekretär **Tuomo Puumala**. Uuesti sõnajarje üle võtnud seltsi esimees rääkis pikemalt 30-aastase seltsi tegevuse olukorrast ja tulevikuplaanidest. Seltsi aseesimees **Kalle Virtapohja** lahkas alates 1994. aastast ilmuvaid aastaraamatuid ja tähtsamaid sisuartikleid. Selts ise nimetas ürituse suhkrutükiks seltsi uue auliikme nimetamise. Selleks sai ühiskonnateaduste doktor **Esa Sironen**, kes on teinud pikaajalist tööd spordiajaloo vallas. Järgnevalt Turu Ülikooli professor **Vesa Vares** rääkis huvitaval teemal „Naiste jalgpalli ajaloost maailmas ja Soomes“. Lõpetuseks peeti paneeldiskussioon teemal „Ahistamine, võim ja võimu kasutamine spordis“. Juhatas seltsi esimees ja diskuteerijad oli planeeritult neli inimest, lisaks auditooriumist neli kaasamõtlejat.

Aastapäeva puhul tõid seltsile tervitusi veel Ossi Viita (Spordimuuseum), Jari Kanerva (Sporditeaduse Selts), kirjalikult Rootsi sõsarselts (luges ette Kenth Sjöblom) ja meie seltsi poolt Enn Mainla. Siinkohal avaldame meie tervituse täisteksti:

Tere päevast, head kolleegid! Täname meeldiva kutse eest Teie auväärse tähtpäeva tähistamisele! Toon Teile kõige palavamad tervitused ja südamlikumad õnnesoovid Teie Seltsi 30 aasta juubeli puhul lahe lõunakaldalt 33-aastase Eesti Spordiajaloo Seltsi poolt. Ei suutnud jätta seda arvu mainimata, sest see on üks väheseid numbreid, mis on Eesti kasuks rohkem kui sajandipikkuste spordikontaktide jooksul. On ju Eesti olnud, eriti algaasatel, rohkem õpipoisi rollis ja alati jälginud imetlusega soomlaste spordisaavutusi juba enne Paavo Nurmitki.

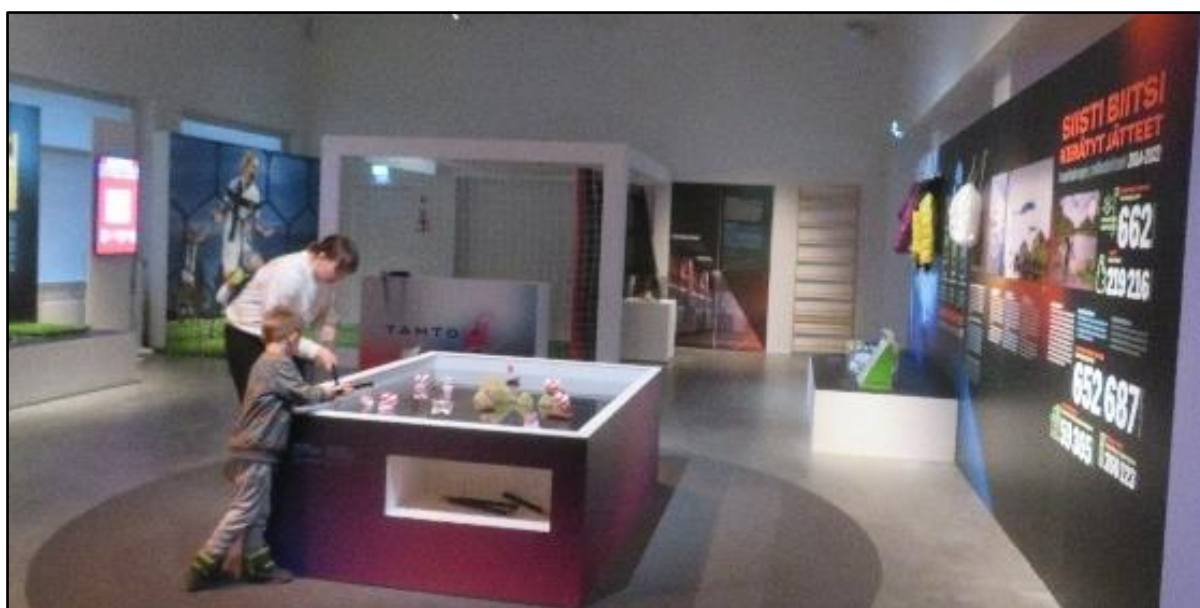
Soomest, kui spordiriigist räägivad parimat keelt Helsingis kõigi sõjajärgsete raskuste kiuste korraldatud olümpiamängud, millele on meil vastu panna vaid kaheldava väärtusega olümpiaregatt.

Ka oma spordielu jäädvustamisel olete kaugelt edukamad, vaatamata oma spordiajaloo seltsi nooremale eale. Ja teil on jätkunud jõudu uurida ka teisel pool lahte toimuvat, mille tunnistuseks on eelmisel aastal ka eesti keeles ilmunud Heikki Roiko-Jokela uurimus: “Sport ühendab rahvaid”.

Tervituse juurde kuulus meie poolt kingitusekott viie väärt Eesti spordiraamatuga.

Aastapäeva ürituse lõpetas pidulik õhtusöök restoranis Rosa Mamma.

Teise päeva aega enne minekut tagasireisiks Megastar laeva pardale kasutasime selleks, et põhjalikult tutvuda hiljuti uue ekspositsiooni saanud Soome Spordimuuseumi väljapanekutega (vt fotod). Biblioofiilidena jäi meie teele ka Akadeemiline Raamatupood Helsingi kesklinnas, mis oma tuntud headuses oli pungil täis väärtkirjandust mitte ainult Soomest vaid mujaltki maailmast.

IN MEMORIAM

KALLE VOOLAID
10.04.1969–11.11.2022

11. novembril lahkus meie seast ootamatult spordiajaloolane ja museoloog Kalle Voolaid (*pildil ISHPES kongressil Münsteris 2018*). Kalle alustas spordiajaloo tegelemist õpingute ajal Tartu Ülikoolis eesti ja võrdleva rahvaluule erialal, mil ta asus tööle Tartus asuvasse spordimuuseumi. Tema lõputöö oli võrreldes varasema Eesti spordiajaloo käsitlesega uuenduslikum lähenemine Georg Lurichile, analüüsides jõumehe kuvandit rahvajuttudes. Ka hilisemas teadustöös on Kalle novaatorlikult ühendanud spordivaldkonda folkloristikaga, uurides koos abikaasa Piretiga spordimeediat rahvahuumori aspektist ja andes välja teemakohaseid kogumikke.

Spordimuuseumis oli Kalle Voolaid asendamatult. Ta juhtis muuseumi teaduselu ning panustas muuseumiellu väga laial rindel. Tema suurimateks töödeks näituste vallas jäid kandva kuraatori roll 2004. ja 2020. aasta spordimuuseumi püsinäituste juures. Lisaks kümnete näituste loomised, kus ta nii mõnigi kord üllatas auditooriumit, kasutades esmakordseid võtteid spordimaailma avamiseks.

Kalle tegevus ei piirdunud tööga spordimuuseumis. Olles viimased 20 aastat Eesti Olümpiaakadeemia peasekretär, aitas ta kaasa paljude olümpiateemaliste haridustegevuste sünnile. Tema sulest ja toimetamisel on ilmunud mitmed noortele suunatud olümpiaharidust tutvustavad trükised. Ta on olnud spordiajaloo lektoriks Tartu Ülikooli juures ning teinud koostööd Eesti Spordiajaloo Seltsiga, oli ka aastatel 1994–2001 seltsi liige, seejuures 1999–2001 juhatuses teadussekretär. Ka hiljem esines korduvalt seltsi konverentsidel ettekannetega, paraku saatuse kurjal tahtel jäi viimasel konverentsil novembris tema etteaste kuulmata.

1990. aastatel sai temast taasiseseisvunud spordiajaloolaste uue koolkonna silmapaistvamaid esindajaid. Kalle näitas oma uurimissuundade juures suurt huvi olümpiaajaloo ning spordielu vastu enne Teist maailmasõda. Lisaks auhinnatud teosele „Eesti Spordi Lugu“ jõudis ta avaldada hulgaliselt raamatuid, kirjutada artikleid ja esineda ettekannetega väga laial skaalal ja erinevatest perioodidest. Just tema tihedad sidemed rahvusvahelise spordiajalookogukonnaga aitasid edasi

viia ka Eesti spordiajalooteadust. Lisaks osalemisele rahvusvahelistel spordi- ja kehakultuurikonverentsidel oli ta üks eestvedajaid, et 2008. aasta suurim rahvusvaheline spordiajaloo sündmus, ISHPES aastaseminar toimus tema kodulinnas Tartus.

Alati soe ja südamlük Kalle oli tänasele Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumile oma teadmiste ja oskustega side varasemate põlvkondadega ning oma energiaga oluline tulevikusihtide seadja. Kahjuks lahkus ta lubamatult vara...

HEITI ANNUS
10.02.1940 – 12.12.2022

Eesti kergejõustikuperet on tabanud valus kaotus, kauaaegne pühendunud

ja tunnustatud kergejõustikutreener Heiti Annus (*pildil esinemas ESAS seltsipäeval juunis 2021*) on läinud igavikuteele. Meie hulgast ootamatult lahkunu oli ligi kuuskümmend aastat tegev peamiselt Tartu spordielus.

Heiti Annus lõpetas 1964 TRÜ Kehakultuuriteaduskonna ja asus tööle Tartu Laste- ja Noorte Spordikooli treeneriks. 1971 aastast oli Heiti Annus seotud Tartu Kalevi Kergejõustikukooliga ja veel novembris andis kergejõustikuhallis oma õpilastele näpunäiteid. Terve elu oli ta hingelt ja olemuselt veendunud spordimees. Heiti lemmikuks oli küll kergejõustik, kuid talle meeldisid väga ka male ja võrkpall. Lisaks tundis Heiti suurt huvi spordiajaloo

vastu ja see tõi ta Eesti Spordiajaloo Seltsi liikmeskonda.

Spordi juurde jõudis Heiti Annus koos kaksikvenna Elduriga õpetaja Endel Arandi suunamisel, hiljem jätkas peamiselt kergejõustikuga Meinhard Puki juhendamisel. Vennaga konkureerides jõudis ta Eesti meistrivõistlustel medaliteni teivashüppes nii noorte kui täiskasvanute hulgas. Pikki aastaid tegutses Heiti treeneritöö kõrval ka kergejõustikukohtunikuna ja aitas kaasa väga paljude spordivõistluste läbiviimisele.

Sõbralik ja seltskondliku loomuga Heiti Annus oli väga abivalmis ja edukas kergejõustikutreener, kelle õpilased jõudsid medaliteni erinevatel aladel. Tema käe all on harjutanud maailmameister Andrus Värnik, Tanel Laanmäe, Margus Kübar, Kalju Mägi, Aivar Otsalt, Indrek Tustit ja paljud teised Eesti koondisse kuulunud sportlased.

Heiti Annus oli Eesti Spordiseltsi Kalev ja Tartu Spordiseltsi Kalev auliige.

ESAS-i TEGEVUSKAVA 2023. AASTAKS

1. ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS

1.1. Seltsi tegevuse propageerimine ja liikmeskonna laiendamine	pidev	juhatus
1.2. Koostöö EOK- ja ESOM-ga Eesti spordiajaloo uurimise edendamiseks	pidev	juhatus
1.3. Koostööprojektid spordiajaloo tegelevate isikute ja organisatsioonidega	pidev	juhatus
1.4. Spordiala liitudes spordiajaloo toimkondade ellukutsumisele (uurijate leidmisele) ja alade ajaloo uurimisele kaasaaitamine	pidev	juhatus
1.5. Seltsi spordistatistikute sektsiooni asutamine ja tegevuse käivitamine	I-III kv	juhatus
1.6. Seltsi tegevuse info levitamine internetis, oma koduleheküljel, selle täiendamine ja uuendamine	pidev	D. Lell
1.7. Seltsi tegemiste kajastamine pressis vahendusel	pidev	J. Vedru
1.8. Seltsi täiskogu koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine	4. mai ja 28. nov.	juhatus

2. SELTSITEGEVUS

2.1. ESAS-i seltsipäevad	graafik	juhatus
2.2. Tallinna osakonna seltsiõhtud	graafik	TO juh.
2.3. Pärnu XXVIII spordiajaloo päev	aprill	kohalik aktiiv
2.4. ESAS-i 34. aastapäeva tähistav seltsi XVII spordiajaloo konverents	28. nov.	juhatus

3. METOODILINE TÖÖ JA KOOLITUS

3.1. Koolituspäev ERM-is Tartus	4. mai	juhatus
3.2. Koolituspäev Tallinnas	16. okt.	TO juhatus
3.3. XXII suvekool Valtu Spordimajas	juuli	juhatus

4. UURIMISTÖÖ JA KIRJASTAMINE

4.1. Teataja väljaandmine	iga kv	E. Mainla
4.2. Toimetiste nr 11 väljaandmine ja nr 12 ettevalmistamine	I kv I-IV kv	E. Mainla
4.3. "Eesti sisekergejõustik läbi aegade" koostamise jätkamine	I-IV kv	I. Voltri jt

4.4. Eesti korvpallikoondiste (mehed ja naised) mängude kronoloogia jooksev täiendamine	I-IV kv	R. Järva M. Ibrus
4.5. Kehakultuurlase aastaraamatutes (1956–1995) Eesti sportlaste eesnimede taastamine	I-IV kv	TO juhatus
4.6. Eesti spordi kronoloogia 1900–2022 (päevast päeva) korrigeerimine ja täiendamine	I-IV kv	R. Järva, D. Lell jt

5. MAJANDUSTEGEVUS

5.1. Liikmemaksude kogumine	pidev	laekurid
5.2. Fondidest toetuste taotlemine	pidev	juhatus
5.3. Majandusküsimuste lahendamine	pidev	juhatus

Hea seltsikaaslane! Palun vaata uue aasta tegevuskava läbi ja anna 10. jaanuariks juhatusel teada oma arvamusest ja ettepanekutest – mida vajalik lisada, muuta, parandada?

ÕNNITLEME 2023. AASTA JUUBILARE!

	∞ 95 ∞	
MALLE TAMMPERE		24. septembril
UNO AAVA		22. novembril
HEINO SISASK		31. detsembril

	∞ 90 ∞	
EINART ALUS		19. aprillil
LINDA JAANSON		26. juunil

	∞ 85 ∞	
JUHAN SEIN		28. jaanuaril
MAIT LUHA		30. jaanuaril
REIN TAMMIS		14. veebruaril
TÕNU LAUK		5. juunil

	∞ 80 ∞	
ANTS LINDRE		8. märtsil
EDUARD TINN		28. oktoobril
ANTS SAAR		19. novembril

	∞ 75 ∞	
MILVI BROKKO		13. veebruaril

**TOIVO VIILEP
KAIU KUSTASSON**

**3. augustil
8. novembril**

HELVE PARMAS

80 70 3

9. juunil

TIIT LÄÄNE

80 65 3

21. oktoobril

PEEP PÕLDVEE

80 60 3

28. detsembril

DAIMAR LELL

80 55 3

4. oktoobril

**HEINO KORB
KRISTIINA HÄMELAINEN
MATIS SONG**

80 45 3

**8. märtsil
20. märtsil
30. detsembril**

PANE TÄHELE!

ESAS liikmemaks on 8 eurot (pensionäridel 5 eurot). Täiskogu otsusel on **liikmemaksust vabastatud 85-aastased ja vanemad.** Liikmemaksu vabastus kehtib ka **auliikmetele.** Loomulikult pole liikmemaksust vabastatutel keelatud seltsi oma panusega toetada. Seltsi sisseastumismaks on **2 eurot.**

Liikmemaksu (ja toetusi) on võimalik üle kanda **Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. EE951010152001602002** SEB pangas või tuua/saata seltsi esimehele Enn Mainlale (Rüütli 15, Tartu 51007, tel 56497632, E-mail: enn.mainla@gmail.com) või Tallinna osakonna liikmetel oma osakonnas Viive Reesarele (tel 6770829 või 59196767).

□ □ □ □ □ □ □

**Täname Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Kasutatud ESAS ja ESOM kodulehel ning sportland.ee/magazine ilmunud materjale
Fotod: Aldo Luud, Enn Mainla, Jaan Roomets, Maarja Tammai
ja Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumi fotokogu**

□ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr 104
koostas ja toimetas Enn Mainla**